

LA ESSA SORDA I LA ESSA SONORA

LA ESSA SORDA

La essa sorda [s] té quatre possibles grafies: /s/, /ss/, /ç/, /c/ (a més de sc: escena).

	Escriurem	Excepcions
S	<ul style="list-style-type: none"> A començament de paraula: sal, sofre, sabata, sentinella, sabó... Darrere i davant de consonant: cansar, pensament, copsar, tensar, corsari, observador, estranger, estendre, restar, escriure, traslladar, piscina, intensitat... Al final de paraula: lluminós, tres, pis, cos, embaràs, plates, cols... 	<p>Escriurem / s / (i la pronunciarem sorda) en posició intervocàlica quan segueix determinats prefixos. Destaquem els següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ a- a-simetria. ❖ ante- ante-sala. ❖ anti- anti-social. ❖ bi- bi-secció. ❖ contra- contra-sentit. ❖ entre- entre-sòl. ❖ mono- mono-síl·lab. ❖ para- para-síntesi. ❖ pre- pre-socràtic. ❖ sobre- sobre-sortir. ❖ tele- tele-sella. ❖ ultra- ultra-sò. ❖ uni- uni-sexual. ❖ vice- vice-secretari.
SS	<ul style="list-style-type: none"> Sempre entre vocals: massa, emissió, tossir, clàssic, terrassa, passar... Els compostos de: <ul style="list-style-type: none"> ❖ /-gressió /: regressió, transgressió... ❖ /-gressor /: agressor, transgressor... ❖ /-missió /: admissió, omissió... ❖ /-missor /: transmissor, emissor... ❖ /-pressió /: pressió, expressió... ❖ /-pressor /: compressor, repressor... Els sufixos /-íssim /, /-íssima /, /-íssims /, /-íssimes /. Les paraules acabades en /-issa /: abscissa, Eivissa, frontissa (bisabra), missal (llibre de la litúrgia cristiana), premissa, pòlissa, arrissar (rizar)... 	<p>Qualsevol i paraules amb el prefix / trans- /: transsexual, transsiberià, transsumpte...</p>
Ç	<ul style="list-style-type: none"> Davant de: / a /, / o /, / u /: glaçar, puça, plaça, raça... A final de paraula: capaç, comerç, braç, dolç, veloç, feliç, calç (cal)... S'escriuen amb / ç / els sufixos: <ul style="list-style-type: none"> ❖ /-ança /: esperança, confiança, fiança, loança... ❖ /-ença /: coneixença, creença, aparença, condolença... 	<p>Alerta! → cansa, dansa, pansa (uva pasa), pensa (pensamiento), defensa.</p>
C	<ul style="list-style-type: none"> Davant de: / e /, / i /: espècie, convèncer. S'escriuen amb / c / els sufixos: <ul style="list-style-type: none"> ❖ /-ància /: elegància, importància, abundàcia... ❖ /-ència /: València, presència, ciència, intel·ligència... 	

- **Mai no s'escriu / ç / a començament de paraula (llevat de l'arcaisme /ço/).**
- **Mai no s'escriu / ss / a començament de paraula ni davant de consonant, llevat de qualssevol, (plural de qualsevol).**
- Si en castellà la paraula comença per / c /, és probable que en valencià també comence per / c /: cirera → cereza, cent → cien, velocitat → velocidad, cel → cielo, arrecerar → guarecerse, encendre → encender, actuació → actuación, cera → cera, ciri → cirio, cec → ciego, fermentació → fermentación, conferència → conferencia ...
- Si en castellà una paraula s'escriu amb / s /, en català s'escriu amb / s / o amb / ss /: massa, sentir, fals, sessió...
- Alerta amb les paraules: cabàs (capacho), capatàs, carrossa, dansa, disfressa, gaspatxo, llapis, sabata, simbomba, tassa, Andalusia, Sardenya, Suïssa, Tunis, Alcàsser, Ademús, Còrsega, Eivissa, Saragossa...
- El verb 'posar' és un mentires perquè no es posa una doble essa.
- El verb 'passar' és una passada de llarg perquè té dues esses.
- S'escriuen amb 'Ç' → amenaçar, avançar, caçar, calçar, començar, encalçar (acosar), esquinçar (desgarrar), llançar, açò, balança, ençà (acá), cabeça, capçalera, calça (calza), eriçó (erizo), escorça (corteza), façana (fachada), maça (maza), novençà (novato), peça, pinça (pinza), plaça, puça (pulga), raça, unça (onza)...
- S'escriuen amb 'SS' → Alcàsser, arrebossar (rebozar), arrissar (rizar), assutzena, carnisseria, carrossa, cassola, disfressa, drassana (astillero), Eivissa, escaramussa, hissar (izar), massapà, massís, mosso, mostassa, pissarra, pòlissa, regalíssia (regaliz), rossí (rocin), tassa (taza), tossut (tozudo)... (La mestressa massissa, disfressada de pastissera dona classe a la pissarra).
- Per formar el femení, si el masculí acaba en una essa 's' només s'ha de posar una 'a', i si el masculí **no** acaba en 's', s'ha de posar el sufix 'essa'.
  - Burgés → burgesa
  - Marqués → marquesa.
  - Metge → metgessa.
  - Abat → abadessa.
  - Alcalde → alcaldessa.

LA ESSA SONORA

La essa sonora [z] té dues possibles grafies: /s/, /z/.

	Escriurem	Excepcions
Z	<ul style="list-style-type: none"> • A començament de paraula: zodíac, zebra, zero, zel (celo), zona, zoologia, zinc, zoo... • Enmig de paraula, darrere de consonant: onze, dotze, aranzel, salze (sauce), donzella, pinzell, senzill, bronze, bronzejar, bronzir (zumbar), benzina, botzina, ... • En posició final: brunz 	Es pronuncien sons però s'escriuen amb / s / els derivats i compostos de fons, dins i trans: enfonsar, trànsit, transistor, transacció, transigir i endinsar.
S	<ul style="list-style-type: none"> • Sempre entre vocals: visitar... • Les paraules acabades en / -sió /: adhesió, col·lisió, concisió, decisió, explosió... • Les paraules acabades en / -si /: anàlisi, apoteosi, crisi, dièresi, hipòtesi, oasi, metamorfosi, paràlisi, parèntesi, tesi... • Les paraules acabades en / -esa /: marquesa, 	<p>Alerta! → amazona, azalea, àzim, azot, bizantí, ozó nazisme, Ezequiel, Nazari, trapezi, topazi, etc....</p> <p>Els compostos de / rizo- / → rizotònic...</p> <p>Els compostos de / esquizo- / → esquizofrènia.</p> <p>Alerta! → Els femenins acabats amb el sufix / -essa /: comtessa, jutgessa, abadessa, baronessa, metgessa...</p>

	princesa, burgesa, pagesa, naturalesa, bellesa, lletgesa, peresa...	
	• Regla pràctica: vocal + s + vocal → essa sonora.	

- S'escriuen amb 'S' → sabata, safata (bandeja), safrà (azafrán, fugina), saga (zaga), sagal (zagal), salpar (zarpar), sanefa, Saragossa, Sardenya, sarró (zurrón), sarsuela, soc, sòcol (zócalo), sotsobra, sucre, sentinella, sèquia, simbomba, sofre...
- Els adjectius acabats en / -ós / fan el plural amb una essa: sorollós → sorollosos, calorós → calorosos...